

FOTO: BRYAN SWYDER/REUTERS/NTB

FOTO: BRYAN SWYDER/REUTERS/NTB

- Flere medier har sagt at dette er en «bromance». Det er det ikke. Dette er bryting.

Hjelper det å ta på hverandre når skilsmissen er under oppseiling? Europas toppolitikere gjorde noen desperate forsøk hos Donald Trump denne uken.

TEKST ANNA B. JENSSEN

● – Det vi så i Det hvite hus, var to gutter som kjenner hverandre godt fra før, sier Kåre R. Aas.

Den tidligere toppdiplomat vet hva han snakker om.

– Jeg var sammen med Erna Solberg da hun møtte Trump.

Det var i januar 2018. Aas var ambassadør i Washington.

– Det møtet var preget av en fyr, en president, som var opptatt av å være en veldig god vert. Veldig, veldig opptatt av å være en ordentlig og saklig fyr.

– Jeg var jo der også under Obama. Igjen med Erna Solberg.

– Obama og Trump i Det hvite hus: som ledere så utstrålte begge to et ønske om å etablere gode personlige forhold. Selv om de er ulike som typer.

Første gang Aas var i Det hvite hus, var for rundt 20 år siden. Det var sammen med daværende statsminister Kjell Magne Bondevik. President George W. Bush var «vennligheten selv».

– Og det var jo på et tidspunkt hvor Norge hadde bestemt seg for ikke å delta i Irak-krigen.

Det er den personlige relasjonen som gjør at Macron og Trump kan klasse hverandre på lårene og holde hender, mener han.

– Det er for å markere for omverden at «vi er buddies», sier Aas.

– Det er egentlig sånn det er, vet du. Særlig når mediene er til stede. Da er det veldig viktig å ta'n helt ut, he, he.

Latterlig sammenligning. – Nå kommer jeg til å snakke uten filter. Jeg pleier aldri å be om sitatsjekk eller noe sånt, for det synes jeg bare er herk. Det kan være at jeg kommer til å si noe jeg angre på. Men bare for å spare tid, så snakker jeg rett fra lepra.

Morten Wetland er på linjen. Koffertbæren har han kalt seg selv. Stattssekretær under både Gro Harlem Bruntland og Jens Stoltenberg. Ambassadør til Tyskland og til FN frem til 2012. Deretter noen år i First House.

– Jeg mener at neste gang amerikanerne invaderer Frankrike, så bør de beholde det. Dette er en spøk, det skjønnte du, ikke sant? – Jada.

– Nei, det er jo helt latterlig å sammenligne Frankrike og USA når det gjelder militære styrkeforhold og økonomisk styrke.

Han mener Macron prøver å etablere Frankrike som et slags «lederland» i Europa. Godt hjulpet av at det er kaos i Tyskland etter valget.

– Franskmenn er jo mestere i å bruke staffasje rundt sine ledere.

En sigar og en geip. – Da jeg så pressekonferansen med Macron og Trump, så tenkte jeg litt tilbake på mine samtaler med Slobodan Milošević i Serbia. For både han, og hans serbiske statsminister Milan Milutinović, hadde et kroppsspråk som viste veldig, veldig tydelig hva de mente om meg.

Knut Vollebæk har tilbrakt livet på den internasjonale arenaen i tjeneste for Norge. Utenriksminister. Fredsmegler i Jugoslavia på 1990-tallet. Høykommissær for OSSE. Ambassadør i flere runder, siste gang i Washington. Nå er han på telefonen med DN.

– Hvis motparten sitter delvis med en sigar hengende ut av munnen og geiper til deg. Da føler du ikke at du blir tatt på alvor.

– Og i den grad du blir tatt på alvor, så får du på en måte beskjed om at «jeg er grunnleggende uenig i det du sier». Det gjorde i alle fall meg til tider litt usikker.

En brytekamp. – Det er et rent maktspill. Begge mennene ønsker vanligvis å signalisere at de har et varmt forhold, nesten som venner. Det er mye berøring og mange fine

ord. Men dette siste møtet var helt og holdent et maktspill.

Finnen Sami Sallinen har jobbet som politietterforsker innen narkotika- og voldskriminalitet og har vært undercoveragent internasjonalt. Tatt en tur innom det finske sikkerhetspolitiet. Nå er han konsulent, forfatter og foredragsholder, spesialisert på forhandlingsteknikk, konfliktløsning og non-verbal kommunikasjon. Altså kroppsspråk.

– Flere medier har sagt at dette er en «bromance». Det er det ikke. Dette er bryting. De kunne nesten like gjerne hatt en brytekamp nede på gulvet. Du ser at de faktisk bruker fysisk makt i det håndgrepet, men så smiler de jo samtidig. Og det får det til å se uskyldig ut.

Hvis tale og ikke-verbal kommunikasjon er i konflikt, tror vi automatisk på den ikke-verbale kommunikasjonen, forteller Sallinen. Da kan man komme til å tro på personen lyver.

– Men der er ikke Trump. Han er virkelig autentisk. Han ser virkelig ut til å tro på det han sier, selv når det er bullshit, sier Sallinen.

Fiket ikke til ham. – Trump føler seg jo veldig «oppesen». Han føler seg veldig sikker, at han er den mektige, sier Knut Vollebæk.

Den tidligere utenriksministeren tror Macron har erfaring nok til ikke å bli pipet av pinnen av Trumps fremtoning. Men likevel.

– Vi kan jo diskutere språket og den – hva skal man kalle det – imotekommende holdningen som Macron tar overfor Trump. Hvor han hele tiden snakker om «Mr. President» og «vi hadde godt møter».

– Han var jo veldig hyggelig. Det vil noen av oss – hvis vi bare ser det fra utsiden – kanskje mislike, og tenke at han burde heller sagt Trump noen pauli ord, sier Knut Vollebæk.

– Det kan være en hårfin grenseoppgang, sier han.

– En av de gangene jeg var med Milošević, fortalte han meg at han skulle «hjelpe» meg i en forhandlingssituasjon, fordi kroatene måtte stoppe muslimene i Bosnia. «For vi kan ikke ha en muslimsk republikk i Europa, og det må du være enig med meg i, mr. Vollebæk», sa han til meg.

Dette var i 1993.

– Så det var tidlig i min forhandlingskarriere. Men jeg trengte hans hjelp. Jeg nikket ikke. Men jeg fiket ikke til ham heller, som jeg burde ha gjort. Det er et eksempel på det dilemmaet man kan stå i som forhandler.

Mandag denne uken avbrot Macron til slutt den amerikanske presidenten.

– Det å avbryte en del av disse mer autoritative lederne, det er ikke lett. De er vant til å snakke selv og at ingen tør å motsi dem, sier Vollebæk.

– Det har jeg også prøvd å gjøre noen ganger.

Blant annet under et besøk i Usbekistan, hos den daværende presidenten. Først kom presidenten med en uttalelse som var faktisk feil. Deretter bygget argumentasjonsrekken hans på dette premisset.

– Jeg måtte forsøke å stoppe ham fordi det bar galt av sted. Da ble medarbeiderne helt stive i blikket – og bleke.

– Det er som i «Peer Gynt»: «hvor utgangspunktet er galest, blir titt resultatet originalt».

Trumpsvært liberale omgang med sannhet og fakta, er også noe Vollebæk kjenner igjen.

– Som jeg sa om Milošević: Han var konsistent i sin argumentasjon, men utgangspunktet var helt feil. Han løy på samme måte som vi ser Trump nå lyver – men det var en form for konsistent løgn. →

FOTO: JIM WATSON/AFP/NTB

FOTO: LUDOVIC MARINIA/PAP/NTB

FOTO: JAWAD PARSAINTB

FOTO: KEVIN LAMARQUE/REUTERS/NTB

FOTO: RON SACHS/GETTY IMAGES

FOTO: STRIA/PNTB

FOTO: MIKHAIL METZEL/AP/NTB

– Når du sier «disse mer autokratiske lederne», mener du da at Trump er i den kategorien?
 – At han er egenrådig, det kan jeg vel siteres på. Så skal jeg ikke gå lenger enn det, sier Vollebæk.

Putin-løp. – Det vi nå har sett, det tror jeg vi må leve med i de fire årene Trump har igjen. Han har vært president i fem uker, men det virker som han har vært president i ti år allerede.

Det er Kåre Aas som fremdeles er på linjen. For hva er det egentlig som skjer der borte i hodet til USAs mektigste mann?

– Det han gjør, er å kjøre et sånt Putin-løp. Det er alvorlig, mener Aas, at Trump i løpet av fem korte uker har greid å skyve fra seg sine nærmeste allierte og venner.

– Og tatt Putins parti for å få en slutt på Ukrainakrigen, sier Aas.

– Jeg kan ikke si det sånn in i avisen din, men han driver og mobber Zelenskij. Det er «bullying». Det er det, altså. Veldig stygt det han holder på med, synes jeg. Undertegningen av mineralavtalen mellom USA og Ukraina bør føre til en langt vennligere tone fra Trump enn det vi har sett de siste ukene.

Britenes statsminister Keir Starmer har også besøkt Trump denne uken. Det var lett å se at de ikke kjenner hverandre så godt, mener Aas.

«Starmer er god i engelsk og hadde med brev fra kong Charles. Det setter preg på stemningen i rommet. Om det endrer Trumps adferd etter møtet er mer åpent», skriver Morten Wetland i en tekstmelding.

For hva i alle dager er Trumps plan?
 – Han sier at Europa er ikke så viktig for USA. Ukraina er europeernes ansvar. Europeerne må ta større ansvar for sin egen sikkerhet.

Hvorfor? Jo, den største utfordringen for USA ligger ikke i Europa, sier Kåre Aas.
 – Jeg merket det skiftet veldig tydelig da jeg var i Washington, sier han.

Det var i 2015, eller kanskje i 2016, tror Aas.

– Fra en dag til en annen begynte alle å snakke om Kina.

Rival nummer én, to og tre. – Det var republikanere, det var demokrater, det var amerikansk næringsliv, det var amerikanske tenketanker, forteller Kåre Aas.

– En unison stemme. Et budskap om at «Kina representerer vår største utfordring».

– Det gjør at Kina er rival nummer én, to, tre, fire og fem, sier Aas.
 – Når Trump nå går så langt i å blidgjøre Putin, er det for å splitte Russland og Kina, da?

– Jeg hadde ikke tenkt å si det, men siden du spør, så tror jeg at det er et ønske om å bryte alliansen mellom Kina og Russland. Å trekke Russland nærmere USA.

Få skip med grå maling. Trumps plan? Morten Wetland tror ikke den er så veldig avansert.

– Han ønsker vel å kunne si «jeg fikk slutt på krigen». Og så kalkulerer han med at de fleste amerikanere vet ikke hvor Ukraina er, og egentlig ikke feller en eneste tåre hvis det landet forsvinner fra atlasene på skolen.

Men finnes det noen andre som kan passe på Europa om Trump mister interessen helt?

– Det er ikke så veldig mange andre som har kampkraft nok til å fortelle russerne at en konfrontasjon i beste fall vil bli uavgjort, sier Wetland.

FOTO: PNTB
 ↑ Sami Sallinen.

FOTO: UBA VON HANNO BAST
 ↑ Morten Wetland.

FOTO: MIKELA BERG
 ↑ Kåre R. Aas.

– Det er ingen andre som har punch nok?
 – Nei, de har jo ikke hardware. De har rett og slett ikke nok skip med grå maling. Eller ubåter nok, eller raketter nok, eller fly nok, eller hva det er, til å stille opp. Det er det egentlig bare amerikanerne som har.

Europa har kanskje nok våpenkraft til å greie å avskrekke russerne i sånn en ukedag fremover, mener Wetland.

– Men russerne har jo noe som verken amerikanerne og europeerne har, ikke sant? De kan gjerne holde på i 30 år. Det kan ikke vi. Politisk.

Tsar Vladimir. – Han ser på seg selv litt som en russisk tsar. Han har sagt at den største ulykken i det 20. århundret var oppløsningen av Sovjetunionen, sier Knut Vollebæk.

– Madeleine Albright var en god venn av meg, og hun fortalte at hun besøkte ham i 1991, forteller Vollebæk. Albright var demokrat, akademiker og utenriksminister i USA under Bill Clinton.

Da var Boris Jeltsin president, og Vladimir Putin var rådgiver for borgermesteren i St. Petersburg. De var fire personer på Putins nivå, fortalte Albright.

– På de tre andre kontorene hang det bilder av Jeltsin. På Putins kontor hang det et bilde av Peter den store.

– Dette er med andre ord ikke noe han plutselig har funnet på. Han har vel sett på seg selv som en som skulle redde eller gjenreise det store russiske tsar-riket.

– Dermed blir det jo vanskelig for ham, vil jeg tro, å akseptere veldig mange kompromisser, sier Vollebæk.

Lite keen. – Putin holder på med dette for å slite ut Vesten. Og så får han ett stykke nå,

og så blir det ett nytt forsøk igjen om et par år, sier Morten Wetland på telefonen.

Putin er formet av at han var KGB-sjef i Dresden i gamle Øst-Tyskland, mener Wetland. Øst-tyskerne fikk tv-er og skjønnte at det var fulle hyller i butikkene i vest.

– Han så hvordan tyskerne i Øst-Tyskland fikk mer og mer appetitt på det de så skjedde i Vest-Tyskland. Det var en medvirkende årsak til at Berlinmuren falt, mener Wetland.

Og å ha «det der krypende østover», altså en stadig mer kravstor befolkning:

– Det tror jeg ikke han er veldig keen på, sier den tidligere koffertbærer Wetland.

– Og så sitter'n, tror jeg, i Moskva, Putin, og kjenner den russiske historien godt: at Katarina den store gjorde Russland til en kyststat i Svartehavet.

I 1789 – samme år som den franske revolusjonen – tok keiserinnen Odesa og store deler av Svartehavskysten.

– Så forsvinner det i 1992. Det tror ikke jeg han er særlig fornøyd med.

– Jens Stoltenberg har du jobbet tett med. Han kjenner Trump godt. Tror du det er en fordel for Norge?

– Ja, det kan være en fordel, men jeg tror ikke vi skal overdrive betydningen av sånne relasjoner når det kommer til de virkelig store sakene. Om vi hadde hatt en torsk-krig med USA, tror jeg det ville hatt en betydning.

– En torsk-krig, var det du du sa?

– Ja. Det er sånne tvister vi har hatt i Skandinavia, med islendinger og sånn. Sånn fiskegreier, den typen konflikter, da tror jeg det spiller en rolle med personlige relasjoner, sier Wetland.

– Men her står vi på kanten av en ny verdenskrig. Jeg sikker på at Trump heller vil snakke med Jens Stoltenberg enn de fleste andre som har vært på det nivået i verden. Men at det skal påvirke utfallet, er jeg i tvil om.

Kalde fakta. Trump har et veldig aggressivt kroppsspråk, mener Sami Sallinen. I likhet med Putin vil han fremstå som en macho-mann.

– Og så er han jo berømt for håndtrykket sitt. Han drar og dytter.

Men det begynner allerede før man har tatt ham i hånden. For når Trump strekker ut armen, holder han den svært lavt. Manipulerende, mener Sallinen.

– Den andre personen må se ned, og blir dermed mindre. Må nærmest bøye seg for ham.

– Aha, fiffig.
 – Eller guffent.

Så hvordan ville forhandlingsekspert Sallinen oppført seg dersom han skulle få den amerikanske presidenten over på sin side?

– Jeg er ikke psykolog. Jeg kan ikke si om han er narsissist eller ikke, men han oppfører seg som en narsissist. Det betyr at han må ha rett, slik at han ikke taper ansikt. Du må få ham til å tro at han vinner, rett og slett.

– Hva med Putin?

– Han er virkelig kalkulerende.

– Han visste at Angela Merkel har hundefobi. Hun er veldig redd for hunder.

Putin hadde med seg nettopp en hund da han skulle møte den tyske kansleren.

– Det er slik han opererer for å sette den andre personen ut av spill – umiddelbart. Skremme dem.

– Hvordan skal man forhandle med Putin, da?

– Den russiske måten er virkelig «the hard way». Det er normalen.

– Du kan ikke la følelsene styre i forhandlinger med slike mennesker. Det som gjelder, er kalde fakta.

– Vi snakker våpenmakt?

– Ja, nettopp.

Den sterke mannen. – Macron var ikke noen match for ham, for Trump.

1 – Du kunne se at folk var virkelig velkomne og at det var varme i rommet, sier Sami Sallinen om Volodymyr Zelenskijss klemmer denne uken. Her med Jonas Gahr Støre.

2 Det var ingen tegn til maktkamp i dette møtet, i kontrast til møtet mellom Macron og Trump. Tvert imot: Starmer gjorde sitt beste for å blidgjøre Trump, mener kroppsspråkeksperter Sami Sallinen.

3 Da Erna Solberg møtte Donald Trump i 2018, var han opptatt av å være en god vert, mener Kåre R. Aas.

4 Som utenriksminister hadde Knut Vollebæk flere samtaler med den serbiske presidenten Slobodan Milošević. Her fra et møte i 1999.

5 – Du ser at de faktisk bruker fysisk makt i det håndgripen, men så smiler de jo samtidig. Og det får det til å se uskyldig ut, sier kroppsspråkeksperter Sami Sallinen om Trump og Macron.

6 President Vladimir Putin visste at den daværende kansler i Tyskland, Angela Merkel, har hundefobi. Det er årsaken til at han tok med en hund da han skulle møte henne, mener Sami Sallinen.

FOTO: JIM WATSON/AP/NTB

FOTO: TERJE PEDERSEN / NTB
 ↑ Knut Vollebæk.

Amerikaneren dr. Lillian Glass er forfatter og foredragsholder, ekspert på kroppsspråk og kommunikasjon. Både Caitlyn Jenner og Julio Iglesias har stått på kundelisten hennes. Hun snakker gjerne med DN om Trump, og legger ikke skjul på sin beundring for den nye presidenten.

– Det er ikke sånn at han har fiendtlige følelser for Macron. Han sier det bare som det er.

– Ja?

– Du vet, «jeg bestemmer, og sånn er det».

– Han var veldig dominerende og veldig sterk i håndtrykket. Dro Macron tett inntil seg. Dette er veldig betegnende for mannen Trump har. Det indikerer at «jeg har ansvaret her, jeg mener business».

– Dette håndtrykket varte veldig lenge også.

– Ja, det gjorde det. Og grunnen til at det var langt, var fordi Macron sannsynligvis prøvde å hevde sin makt, men det fungerte ikke. Trump dominerte over ham på alle måter.

– Vlodymyr Zelenskij, når han møter folk, klemmer han dem ofte. Har du sett det?

– Det kan være en kulturell ting. Nummer én. Og de gir ham også mye penger rundt om i verden. Han sier liksom: «Takk, jeg setter pris på det», eller whatever.

– Og dessuten er han veldig lav. Klemming er mer effektivt for en kortere person, enn et håndtrykk der noen ruver over deg.

– Hvordan er en klem mer effektiv for en kort person?

– Det ser mindre pinlig ut. Men han er ekstremt lav. Og dessuten, hvorfor har han alltid på seg det samme antrekket når han prøver å forhandle med folk? Han er ikke ved frontlinjen. Det er ikke særlig tiltalende. Litt respektløst, sier Glass.

– Igjen, alle møter USAs nye president. Og en av tingene de kommer til å vite etter møtene sine, det er at Trump er veldig sterk. Og at denne gangen kommer ingen til å greie å snike noe forbi ham. Du må samarbeide og gjøre som han vil, for han er den sterke mannen i rommet.

– Han hva?

– Fordi han er den sterke mannen. Han har makten i rommet. Han signaliserer det. Han har makten, men han har også intelligensen. Og de diplomatiske ferdighetene. Han har en vinnende kombinasjon: Han har kroppsspråket. Han har styrken. Han har intelligensen. Og han har den sosiale bevissheten. Så det er en fullstendig vinner, sier Lillian Glass.

– Men mange av disse lederne, de har ikke kroppsspråket. Eller de har ikke intelligensen. Eller de har ikke den sosiale bevissheten. Han har alt. ■

anna.jenssen@dn.no